

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

ביוש בזמננו האם גובה לפי דין תורה ומה הדין כשיש הכחשה גמורה ואין עדים שראו רק עידי סרק
תיק מס' 2356.

טענות ומענות בין מביישת ומתביישת לגבי דין "לשון הרע ודיבה"
לפי ההלכה.

וגופא דעובדא הוה במסעדה בתל אביב שלקוחה נפגעה ממלצרית והלבינה פני המלצרית ברבים בהדגישה מום או נכות שבה ואמרה אין לך סיכוי עם זה... מה הפלא שאת כך וכך, אף אחד לא ירצה אותך... ושמעו זאת 2 אנשים שמכירים את הנפגעת ואינם מכירים את הפוגעת. והנפגעת תבעה בבימ"ש לפי חוק "איסור לשון הרע" סך 100,000 ובמשפט זכתה בפיצוי של 10,000 וכעת הנתבעת בבימ"ש רוצה לערער על הקנס. עילות הערעור הן: שלפי החוק הגדרת לשוה"ר היא כאשר זה מכוון ומופנה לאנשים אחרים. ובמקרה זה המילים היו מופנים אל הנפגעת עצמה. מה שע"ז לא חל חוק איסור לשון הרע. ופנתה לעו"ד חרדי והוא חושש לדין איסור ערכאות בלי היתר בי"ד. ונתגלגלה השאלה האם הפיצוי היה יכול להיות נידון בבי"ד, ואם יש הגדרה של לשוה"ר לאמירה כזאת שכבר היתה ידועה, ושהיא נאמרה מופנית לנפגע עצמו, ואם בי"ד דנים בושת בזה"ז, וכמה בי"ד היה מחייב.

ונפסק הדין שאין איסור ערכאות ואי"צ היתר בי"ד לנתבע שרוצה לערער בבימ"ש מחוזי על תביעה שהיתה נגדו בבימ"ש השלום וחייבוהו. כי התובע בערעור אינו תובע את השני אלא רק תובע להסיר מעליו את הפסיקה של הערכאה הראשונה. אלא שיש לבדוק באם התביעה נכונה ע"פ דין ואינה סתם עלילה שבי"ד לא היה מחייב ע"ז, והנתבע קיבל עליו את ביהמ"ש, ההסכמה שלו לדיון ושיתוף הפעולה מחייבים במה שנפסק. ואז יל"ע אם הערעור הוא ביטול זכות התובע ע"פ דין שיהיה אסור. (ומסתבר שיכולת הערעור מסור לצדדים מתחילת מבנה המשפט, וזהו צורת הקבלו עליהו של הפסק, אפילו נחשב את ההסכמה לקבלה המחייבת ע"פ הדין).

ע"כ נבדוק במידת היכולת את החיוב ע"פ דין בעצם הנידון. והנה דין לשוה"ר ההלכתי כלל לא שייך לנושא התביעה, כי לא נאמרה לשוה"ר בהגדרה ההלכתית, אבל מה שנאמר נחשב ביוש בדברים שהפוסקים מחמירים בחיוב לפייס המתבייש ובי"ד שאין דנים קנסות בזה"ז ובכללן בושת, דנים על הפיוס בכפיה בדברים, כמבואר ברמב"ם חובל ומזיק פ"ג ה"ה וברא"ש בב"ק החובל אות טו ובשו"ע חו"מ סי' א סעי' ה וסי' תכ סעי' לח.

והאם ביוש הוא רק בעלילה או גם בדבר שהוא אמת, יעוי' בשבות יעקב ח"א סי' קעט וז"ל: מ"מ נ"ל עיקר שאף על האמת יש דין בושת כל שמתכוין לביישו ולא למונעו מכאן ולהלן [כלומר מלעבור עבירה] או לעשות בו דין [אם ההכרזה האמיתית יש בה נ"מ לדינא, כגון פסלות לקהל] וכדעת האגודה. עכ"ל ויעו"ש בהמשך.

ולענייננו, יש הכחשה בין התובעת לנתבעת מה היתה המציאות, ואין הויכוח רק האם על זה יש חיוב תשלום וכמה. והעדים שהביאה התובעת אינם קבילים ע"פ הלכה כלל, והעדים שכביכול שמעו את הביוש בשעת מעשה לא הובאו, ובימ"ש נזקק לפסוק על פי סבירות השופט עצמו מה שנראה לו בשעת מעשה. ומסתמא בכה"ג בי"ד לא היה נזקק כלל לחייב ממון מדין פיוס לבושת. ואף שבהכחשה כעיי"ז מתביעת ממון יש דין פשרת חילוף שבועת היסת בהכחשת הנתבע שהיא בשליש, קשה לומר דגם בדין פיוס שאינו חיוב ממון אמיתי, אם יש הכחשה יהיה חיוב שלישי. שרק על הכחשת ממון יש היסת, ורק על מה שיש חיוב היסת יש פשרה. ומה שאין שבועה כי אינו הכחשת ממון בעיקר התביעה בזה"ז, אין על מה לפשר כלל. לכן נראה להתיר ללכת לערער במחוזי על פסק בימ"ש השלום.